

Nr 124

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående reglering av sockernäringen i riket; given Stockholms slott den 3 april 1959.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gösta Netzen

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag till villkor för sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden 1 maj 1959—30 april 1960. Förslaget grundas på en överenskommelse mellan statens jordbruksnämnd, Sveriges betodlares centralförening och Svenska sockerfabriksaktiebolaget och innebär, att det av riksdagen år 1956 godtagna avtalet om sockerregleringen för 3-årsperioden 1 maj 1956—30 april 1959 med vissa ändringar och tillägg skall utsträckas att gälla för tiden till och med den 30 april 1960. Sålunda föreslås mittpriset för socker — fabrikspriset per kilogram socker K 5 i säck efter avdrag för kassarabatt — skola fastställas till 88,25 öre. Prisgränserna sänkes samtidigt från nuvarande 103 och 84 öre till 97,25 och 79,25 öre per kilogram. Införselavgiften skall emellertid höjas från 32,5 till 34,25 öre per kilogram. Avgiften avses skola ändras i enlighet med de regler, som under varje tidsperiod gäller för justering av införselavgifter på övriga jordbruksregleringsvaror. Vidare föreslås att införselavgiften för råsocker sättes 6 öre lägre än motsvarande avgift för raffinad mot för närvarande 8 öre lägre. I övrigt innefattar förslagen bland annat nya bestämmelser, som reglerar förhållandet mellan sockerbolaget och sockerregleringsfonden vid sådana ändringar i införselavgiften för socker, som icke föranledes av förändringar i världsmarknadspriset på socker.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 april 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Netzén, frågan om *reglering av sockernäringen i riket* samt anför därvid följande.

I en den 24 mars 1959 dagtecknad skrivelse har *statens jordbruksnämnd* framlagt förslag till villkor för sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden 1 maj 1959—30 april 1960. Förslaget bygger i allt väsentligt på samma regleringssystem, som gällt under 3-årsperioden den 1 maj 1956—30 april 1959 (prop. 1956: 140; JoU 22; rskr. 193).

Jordbruksnämnden framhåller i sin skrivelse, att det s. k. regleringsåret för flertalet jordbruksprodukter omfattar tiden fr. o. m. den 1 september t. o. m. den 31 augusti påföljande år. Att en annan regleringsperiod satts för sockerregleringen sammanhänger med att det ansetts önskvärt att få en samordning med Svenska sockerfabriksaktiebolagets verksamhetsår, som omfattar tiden 1 maj—30 april. Med hänsyn bl. a. härtill har jordbruksnämnden icke heller vid detta tillfälle funnit det möjligt att helt samordna förhandlingarna rörande sockerregleringen med de allmänna förhandlingarna rörande den fortsatta jordbruksregleringen.

Villkoren för sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden 1 maj 1956—30 april 1959

Den överenskommelse angående sockerregleringen, som i början av år 1956 träffades för 3-årsperioden den 1 maj 1956—30 april 1959 och som i princip byggde på ett riksdagsbeslut hösten 1955 rörande den framtida utformningen av prissättningen på jordbrukets produkter (prop. 1955: 198; JoU 39; rskr. 387), innebar att stödet till sockerbetsodlingen skulle lämnas genom ett importskydd, som under det första regleringsåret (1/5 1956—30/4 1957) skulle vara för raffinerat socker 32 öre per kg, för råsocker 24 öre per kg och för sirap 28 öre per kg men som därefter skulle avtrappas med 1/2 öre per kg varje år. Dessa avgifter skulle gälla under förutsättning att Svenska sockerfabriksaktiebolagets fabrikspris för strösocker K 5 i säck efter avdrag av kassarabatt låg mellan vissa prisgränser, som under första året var 99 resp. 81 öre per kg men som även skulle avtrappas med 1/2 öre varje

följande år. För sockerbetor fastställdes införselavgiften för hela perioden till 1 kr. 50 öre per dt.

Till grund för överenskommelsen hade lagts en kalkyl rörande sockerbolagets kostnader för tillverkning av socker ur svenska betor från en normalareal av 50 560 ha vid antagande av normal hektarskörd och normal sockerhalt. Importskyddet i ingångsläget var så avpassat, att betodlarna vid ett inhemskt sockerpris av 90 öre per kg (d. v. s. mittpriset) skulle för betor med 16 procent sockerhalt erhålla ett pris av 7 kr. 35 öre per dt.

Införselavgifterna för importerade sockerprodukter skulle tillföras en särskild regleringsfond, vars medel avsågs skola användas dels till täckande av vissa merkostnader för odling och tillverkning på Öland och Gotland, dels och framförallt för betalning av en del av sockerbetspriset (fondens prisandel). Denna fondens prisandel skulle fastställas för ett år i taget före odlingens början och med beaktande av fondens ekonomiska ställning. Såsom grundkapital överfördes till fonden 5 000 000 kr. från den s. k. clearingkassan för fettråvaror. För det första regleringsåret bestämdes fondens prisandel till 0,8932 kr. per dt betor med 16 procent sockerhalt.

Sockerbolagets andel av betpriset fastställdes för hela 3-årsperioden till 6,4568 kr. per dt betor med 16 procent sockerhalt vid ett fabrikspris av 90 öre per kg strösocker K 5 i säck. I den mån bolagets verkliga fabrikspris under tiden 1 februari—31 januari påföljande år (för första avtalsåret gällde tiden 1 maj 1956—31 januari 1957) avvek från 90 öre skulle bolagets prisandel undergå samma procentuella förändring.

Såväl fondens som bolagets andel av betpriset skulle regleras med hänsyn till sockerhalten i betorna.

Vad sockerbetsodlingens omfattning beträffar siktade man enligt överenskommelsen till en areal av 50 560 ha, varav 5 560 ha på Öland och Gotland. Därest arealen vid kontraktsteckningen före sådden med mer än 2 procent skulle överstiga 50 560 ha hade såväl sockerbolaget som Sveriges betodlars centralförening rätt att påfordra proportionell kvotering ned till den förutsatta normalarealen. Om odlingen något år skulle understiga en sammanlagd areal av 48 000 ha, skulle bolaget under vissa förutsättningar ha rätt till kompensation för bristande kostnadstäckning med 65 procent av den beräknade brist, som föranleddes av nedgång under 48 000 ha. Det förutsattes vidare att, därest sockerbolagets pris på strösocker skulle understiga den nedre prisgränsen, kvantitativ importreglering skulle genomföras. Om priset översteg den övre prisgränsen, skulle införselavgifterna minska i den mån så skulle vara behövt för att återföra priset till prisgränsen.

Den år 1956 träffade, av riksdagen godtagna överenskommelsen om sockerregleringen sammanfattades av jordbruksnämnden på följande sätt (prop. 1956: 140, s. 13—15).

1. Det nya prissättningsystemet för socker skall träda i kraft den 1 maj 1956 och tills vidare gälla tre år t. o. m. den 30 april 1959.

2. Mittpriset för socker skall avse fabrikspriset per kilogram socker K 5 i säck efter avdrag av kassarabatt och utgöra 90 öre per kilogram första

året. Övre och nedre prisgränserna blir då enligt riksdagens beslut 99 och 81 öre per kilogram. Prisgränserna sänkes med 1/2 öre vid ingången av andra och med ytterligare 1/2 öre vid ingången av tredje året.

3. Importavgiften för raffinerat socker skall första året utgöra 32 öre per kilogram. Avgiften sänkes med 1/2 öre vid ingången av andra och med ytterligare 1/2 öre vid ingången av tredje året. Ifrågavarande avgift skall tillämpas, så länge fabrikspriset per kilogram socker K 5 i säck efter avdrag av kassarabatt ligger mellan övre och nedre prisgränsen för socker.

Importavgiften för råsocker skall vara 8 öre per kilogram lägre och avgiften för sirap 4 öre per kilogram lägre än den vid varje särskilt tillfälle tillämpade importavgiften för raffinad. Importavgiften för sockerbetor skall räknas på rena betor, d. v. s. utan fastsittande jord, och utgöra 1 krona 50 öre per deciton.

Mittpriset och importavgiften för raffinerat socker har fastställts med utgångspunkt från dels en av Svenska sockerfabriksaktiebolaget upprättad kalkyl över kostnaderna för tillverkning av socker, dels en bedömning av världsmarknadspriset för socker. I denna kalkyl har man räknat med ett ingångspris för sockerbetor av 1956 års skörd, motsvarande 7 kronor 35 öre per deciton betor med 16 procent sockerhalt. Det har förutsatts att detta grundpris skall justeras med hänsyn till varierande sockerhalt m. m. enligt för 1955 års odling gällande regler. Vidare har man räknat med en odlad areal av 50 560 hektar och en häremot svarande kapacitet hos sockerindustrien. Av totalarealen har 5 560 hektar förutsatts bli odlade på Öland och Gotland, inräknat det »gamla» odlingsområdet på fastlandet. Vid bedömningen av världsmarknadsprisenivån har man använt ett vägt genomsnitt av noteringarna för engelskt/holländskt socker och östeuropeiskt/franskt socker för 12-månadersperioden mars 1955—februari 1956. Det antecknas, att i de allmänna grunderna för det nya prissättningssystemet för jordbruksprodukter ett särskilt uttalande har gjorts i fråga om motåtgärder i händelse av otillåten dumping från andra länders sida.

4. De medel, som inflyter genom importavgifter för raffinerat socker, råsocker, sirap och sockerbetor, tillföres en särskild regleringsfond för socker, vilken skall stå under jordbruksnämndens förvaltning och göras räntebärande genom medlens insättande i Sveriges kreditbank.

5. Sveriges betodlares centralförening utfäster sig att under tiden fram till den 30 april 1959 positivt medverka till att den i tredje stycket av punkt 3 angivna totalarealen uppnås.

Därest den tecknade arealen med mer än 2 procent överstiger 50 560 hektar skall, om bolaget eller centralföreningen så påfordrar, en proportionell kvotering av arealerna äga rum genom bolagets försorg, så att den förutsatta (odlade) totalarealen icke överskrides. Kvotering skall dock icke ske av odlingar om 1/2 hektar eller därunder. Kvotering skall heller icke ske av den tecknade arealen på Öland och Gotland (inklusive »gamla» odlingsområdet på fastlandet), såframt densamma därstädes icke överstiger en övre gräns om sammanlagt 6 500 hektar. Vid fall av överteckning på öarna sker kvotering ned till den övre gränsen.

6. Därest odlingen något år skulle understiga 48 000 hektar (= odlad areal), lämnas bolaget kompensation för bristande kostnadstäckning (till följd av att industrikapaciteten icke helt kan utnyttjas) med 65 procent av den kalkylmässigt beräknade bristen, sedan avräkning först skett för bristande kostnadstäckning ned till 48 000 hektar. Medel för täckande av kostnaderna lämnas ur regleringsfonden i enlighet med en nu fastställd tabell. Kompensation skall dock icke utgå, om betodlingens inställande föranledes av strejk eller lockout vid sockerbruken, beslutad av ansvarig part.

7. Den övervägande delen av grundpriset för sockerbetor, med justering för sockerhalt m. m., bestrides av bolaget. Denna del motsvarar betornas kostnadsandel i sockerpriset och skall vid ett tillämpat fabrikspris av 90 öre per kilogram socker K 5 i säck efter avdrag av kassarabatt (= mittpriset) utgöra 6,4568 kronor per deciton betor med justering för sockerhalt m. m. enligt för 1955 års odling gällande grunder. Därest sockerpriset till följd av fluktuationer på världsmarknaden eller genom importavgiftens avtrappning ändras med viss procent i förhållande till mittpriset, skall nämnda andel, 6,4568 kronor per deciton, undergå samma procentuella förändring. Det tillämpade sockerpriset skall härvid beräknas som ett medeltal, första året för perioden 1 maj 1956—31 januari 1957 och de övriga åren för perioden 1 februari—31 januari påföljande år. Som vikter vid medeltalsberäkningen skall användas det antal dagar, under vilka sockerpriset varit lika. Hänsyn skall sålunda exempelvis icke tagas till de kvantiteter socker, som bolaget sålt under dagarna i fråga.

8. Utöver vad som enligt punkt 7 skall bestridas av bolaget erhåller odlarna i grundpris ett bidrag av regleringsfonden, vilket fastställs av jordbruksnämnden varje år före odlingens början efter överläggningar mellan jordbruksnämnden, centralföreningen och sockerbolaget. Ifrågavarande bidrag, som utbetalas via sockerbolaget, skall icke variera med sockerpriset. För 1956 års odling har bidraget fastställts till 0,8932 kronor per deciton betor. Bidraget skall undergå justering för sockerhalt på sätt nyss sagts.

9. Odlare på Öland och Gotland, inklusive odlare från »gamla» odlingsområdet på fastlandet, erhåller arealbidrag från regleringsfonden med femtio kronor för varje påbörjat 1/2 hektar odlad betareal, dock att för odling som ej överstiger 1/4 hektar arealtilläget utgör endast tjugufem kronor. Tidigare utgående stenbundenhetsbidrag slopas i samband härmed. Från fonden skall vidare utgå ersättning till bolaget för merkostnaden, jämfört med kostnaden i landet i övrigt, får tillverkning av socker vid bruken i Roma och Mörbylånga, med 2 597 000 kronor per år. Därest odlingsarealen inom ö-området ökas eller minskas i förhållande till 5 560 hektar, skall ersättningen sänkas eller höjas med 29 000 kronor för varje helt hundra hektar, som ändringen utgör.

10. Bolaget äger att för öarnas del bestämma fraktbidrag efter samma grunder, som tillämpas i Sydsverige.

11. Slutavräkning med odlarna för 1956 års kampanj förutsättes ske per den 31 januari 1957, varför under första året importavgiftsmedel för endast 9 månader står till regleringsfondens förfogande. Med anledning härav tillförs fonden den 1 maj 1956 ett belopp av 5 miljoner kronor, motsvarande importavgifter under 3 månader vid kalkylerad normalimport, utav medel ur jordbruksnämndens clearingkassa för fetträvaror. Regleringsfonden skall vidare ha rätt att från sagda clearingkassa erhålla räntefritt lån intill ett belopp av 15 miljoner kronor, i det fall importavgifterna, exempelvis till följd av gynnsamt skördeutfall, understiger det nu kalkylerade normalbeloppet. Erhållet lån skall om möjligt återbetalas under treårsperioden.

12. I dessa villkor innefattade ersättningsbelopp ur fonden utgår i övrigt endast i den mån fondens tillgångar så medger.

I de överenskomna villkoren ingick vidare, att importavgiften för melass skulle fastställas till 4 öre per kilogram och att för betfor skulle gälla samma importavgift som för korn.

Sockerregleringen under tiden 1 maj 1956—30 april 1959

Sockerbetsodlingens omfattning, den skördade kvantiteten sockerbetor, sockerbetspriset samt det för sockerbolagets andel utslagsgivande strösockerpriset under ifrågavarande 3-årsperiod redovisas av jordbruksnämnden i följande tablå.

	Prognosen våren 1956	1956	1957	1958 ¹
Areal, ha	50 560	50 200	53 600	51 400
Betskörd, milj. kg	1 714,1	1 786,4	2 102,7	1 764,3
Sockerhalt, %.....	17,43	17,43	16,89	16,65
Kvantitet färdigt socker ur svenska betor, milj. kg....	251	262	298	249
Betpris, kr/dt				
Bolagets andel.....	6: 4568	6: 7947	7: 0364	6: 6205
Fondens andel.....	0: 8932	0: 8932	0: 7300	0: 5795
Grundpris.....	7: 3500	7: 6879	7: 7664	7: 2000
Sockerhaltstillägg	0: 6569	0: 6877	0: 4339	0: 2925
Tillägg för täcknings- kostnader, arealtillägg för öarna m. m.....	0: 1988	0: 1857	0: 2156	0: 1890
Genomsnittligt betpris	8: 2057	8: 5613	8: 4159	7: 6815
Strösockerpris, öre/kg	90: 00	94: 71	98: 08	92: 28

¹ Uppgifterna om sockerhalt och framvunnet socker preliminära.

Jordbruksnämnden framhåller, att 1957 års sockerbetsareal med 6 procent översteg den i överenskommelsen förutsatta normalarealen utan att någon av parterna påfordrade kvotering. Även år 1958 skedde en övertäckning men arealen kvoterades då ned på begäran av betodlarföreningen.

Vid förhandlingarna år 1956 utgick man från ett världsmarknadspris motsvarande 58 öre per kg för strösocker i säck cif Malmö. Från maj till början av november 1956 låg priset, upplyser jordbruksnämnden, med mycket små variationer mellan 60 och 61 öre per kg. Under inverkan av Suez-krisen steg priset därefter kraftigt och uppnådde i april 1957 ett toppläge av 106 öre per kg. Priset har därefter successivt sjunkit och var i januari 1958 åter nere i den nivå man hade före Suez-krisen. Under den senaste tiden har de ovanligt stora lagren i de rörsockerexporterande länderna förorsakat, att priset ytterligare sjunkit till ca 54 öre. Nämnden framhåller, att utbud t. o. m. uppges ha skett från vissa håll till ett pris motsvarande 50 öre per kg cif Malmö.

Det svenska sockerpriset har anpassat sig till världsmarknadspriset med tillägg av införselavgift. I samband med Suez-krisen uppnåddes i november 1956 den övre prisgränsen. Genom sänkningar av införselavgiften kunde strösockerpriset hållas vid denna nivå fram till april—maj 1957, då den övre prisgränsen för en kort tid överskreds, oaktat införselavgiften helt slopats. Införselavgiften återinfördes sedan och hölls rörlig till oktober 1957, då åter avgift till fullt belopp kunde uttagas.

Genom att införselavgiften under viss tid var nedsatt eller helt borttagen, minskades regleringsfondens inkomster. I samma riktning verkade den omständigheten att importkvantiteten på grund av gynnsamt skördeutfall inom landet blev mindre än beräknat. Fondens andel av betpriset måste till följd härav sänkas såväl för 1957 års som för 1958 års skörd.

Jordbruksnämndens förslag till villkor för sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden 1 maj 1959—30 april 1960

Jordbruksnämnden anmäler i sin skrivelse, att nämnden nu haft överläggningar med styrelsen för Sveriges betodlares centralförening och representanter för Svenska sockerfabriksaktiebolaget rörande utformningen av sockerregleringen efter den 30 april 1959, då det för 3-årsperioden gällande avtalet utlöper. Överläggningarna har resulterat i att den i propositionen 1956:140 intagna, i det föregående återgivna överenskommelsen mellan jordbruksnämnden samt centralföreningen och sockerbolaget föreslås skola förlängas på 1 år, d. v. s. t. o. m. den 30 april 1960, med följande ändringar och tillägg beträffande vissa av punkterna i överenskommelsen.

Punkt 2. Mittpriset för socker skall vara 88,25 öre samt övre och nedre prisgränserna 97,25 resp. 79,25 öre per kg.

Punkt 3. Importavgiften för raffinerat socker skall utgöra 34,25 öre per kg. Denna avgift skall kunna ändras för tiden den 1 maj—den 31 augusti 1959 i enlighet med de regler, som i allmänhet gäller för justering av importavgifter under nu löpande prissättningsperiod och för tiden den 1 september 1959—den 30 april 1960 enligt de regler, som kan komma att fastställas på grundval av den mellan jordbruksnämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation träffade överenskommelsen om grunderna för prissättningen på jordbruksprodukter under tiden efter den 31 augusti 1959.

Importavgiften för råsocker skall vara 6 öre per kg lägre och importavgiften för sirap 4 öre per kg lägre än den vid varje särskilt tillfälle tillämpade importavgiften för raffinad.

Importavgiften för sockerbetor skall räknas på rena betor, d. v. s. utan fastsittande jord, och utgöra 1 kr. 80 öre per dt.

Mittpriset och importavgiften för raffinerat socker har fastställts med utgångspunkt från dels en av Svenska sockerfabriksaktiebolaget upprättad kalkyl över kostnaderna för tillverkning av socker, dels en bedömning av världsmarknadspriset för socker. I denna kalkyl har man räknat med ett ingångspris för sockerbetor av 1959 års skörd, motsvarande 7 kr. 65 öre per dt betor med 16 procent sockerhalt. Vid bedömningen av världsmarknadsprisnivån har man med ledning av noteringarna för engelskt socker under senare tid utgått från ett importpris för engelskt socker av 54 öre per kg. Det antecknades i detta sammanhang, att bolaget tagit del av de förslag, som jordbruksnämnden avser att framlägga i fråga om reglering av avgiftsbeläggningen vid import av socker från länder med centraliserad export, och förutsatt, att dessa förslag kommer att genomföras.

Punkt 7. Den här avsedda del av grundpriset för sockerbetor, som skall bestridas av bolaget, ändras från 6,4568 till 6,6582 kr. per dt betor med justering för sockerhalt m. m. enligt för 1955 års odling gällande grunder. Detta belopp gäller vid ett tillämpat fabrikspris (efter avdrag av kassa-

rabatt) av 88,25 öre per kg socker K 5 i säck (= mittpriset). Det tillämpade sockerpriset skall beräknas som ett medeltal för perioden 1 februari 1959—31 januari 1960 och i övrigt enligt oförändrade grunder. Därest sockerpriset till följd av fluktuationer på världsmarknaden skulle ändras med viss procent i förhållande till mittpriset, skall sistnämnda andel undergå samma procentuella förändring. I den mån importavgiften kan komma att höjas av annan anledning än förändring i världsmarknadspriset på socker, skall den merinkomst vid försäljning av svenskt socker, som därigenom kan uppstå för bolaget och som icke utgår för betalning av bolagets andel av betpriset, av bolaget inlevereras till regleringsfonden. Vid beräkningen av denna merinkomst skall man utgå från att hela den inhemska produktionen försäljes under regleringsåret, att försäljningen är lika stor varje dag och att merinkomsten per kg socker motsvarar den här avsedda höjningen av importavgiften. Skulle å andra sidan importavgiften komma att sänkas av sådan anledning som nu nämnts, skall bolaget på motsvarande sätt äga utfå ersättning ur fonden för därav föranlett inkomstbortfall.

Punkt 8. Det i punkt 8 omförmälda bidraget ur regleringsfonden skall för perioden den 1 februari 1959—den 31 januari 1960 utgöra 0,9918 kr. med reglering för sockerhalt. Bidraget skall dock under inga omständigheter totalt utgå med högre belopp än som motsvarar den i kalkylerna vid en areal av 50 560 ha förutsatta normala skörden eller således totalt 19 376 000 kr., däri inkluderat arealbidrag för odlingar på öarna.

Punkt 9. Den i punkt 9 omförmälda ersättningen för merkostnad för tillverkning av socker vid bruken i Roma och Mörbylånga skall för nu ifrågasvarande period utgöra 1 681 000 kr. Om odlingsarealen inom ö-området skulle ökas eller minskas i förhållande till 6 416 ha (d. v. s. den areal som använts vid beräkningen av nyssnämnda merkostnad), skall dock ersättningen sänkas eller höjas med 60 000 kr. för varje helt hundratal ha, som ändringen utgör.

I de överenskomna villkoren ingår vidare, att förbehållet i 1956 års överenskommelse rörande införselavgifterna för melass och betfor bortfaller med hänsyn till att rörliga införselavgifter numera gäller för dessa varuslag.

Vid förhandlingarna meddelades från sockerbolagets sida, att bolaget icke avsåg att verkställa någon import av sockerbetor under regleringsåret 1959/60.

Vidare upplyser jordbruksnämnden, att sockerbolaget i förhandlingarnas slutskede framhållit, att betpriset i detta liksom i närmast föregående avtal regleras från den 1 februari ena året till den 31 januari följande år, medan det betpris, som svarar mot bolagets kalkyler, grundas på sockerpriserna från den 1 maj ena året till den 30 april följande år, d. v. s. avtalsåret. Härigenom uppkommer skillnader mellan det till odlarna utbetalda priset och det till avtalsåret hänförliga genomsnittliga betpriset, vilket för avtalsperioden 1 maj 1956—30 april 1959 belysts i en av bolaget verkställd utredning. Jordbruksnämnden uppger sig ha vitsordat detta förhållande och förklarat sig beredd att beakta detsamma vid de förhandlingar rörande den fortsatta sockerregleringen, som förutsättes komma att äga rum i samband med utgången av den nu aktuella regleringsperioden maj 1959—april 1960.

Med hänsyn till den sänkning av importpriset för råsocker, som ägt rum, sedan sockerbolagets ursprungliga kostnadskalkyler upprättades,

har därutöver överenskommelse träffats mellan jordbruksnämnden och bolaget, att inverkan av denna prissänkning skall beaktas. Detta skall ske på sådant sätt, att bolaget under regleringsåret till sockerregleringsfonden inbetalar ett belopp motsvarande bolagets kalkylmässiga merinkomst, om importpriset räknas till 3,20 cents per lb i stället för till 3,57 cents per lb, på vilket senare pris kalkylerna var grundade. Detta belopp utgör jämte en smärre justering av nederlagskostnaderna ($1\,365\,000 + 62\,000 =$) 1 427 000 kr.

Överläggningarnas resultat har av jordbruksnämnden förelagts jordbrukets förhandlingsdelegation, som icke haft något att erinra mot detsamma. Jordbruksnämnden uppger, att den inkomstökning, som detta innebär för jordbruket, beaktats i den mellan nämnden och förhandlingsdelegationen träffade överenskommelsen om grunderna för prissättningen på jordbrukets produkter efter den 31 augusti 1959.

Jordbruksnämnden lämnar därefter kommentarer till de olika punkterna och redogör i samband därmed för de ytterligare bestämmelser m. m., varom överenskommelse träffats. Nämnden framhåller, att det vid överläggningarna mellan nämnden och sockerbolaget först gällt att bedöma det kalkylmaterial, som utvisar de intäkter, vilka erfordras för att bolaget skall få täckning för samtliga kostnader. Intäkterna bestämmas av den försålda kvantiteten socker m. m. och av det uppnådda utförsäljningspriset (fabrikpriset).

I fråga om kvantitetsunderlaget anför jordbruksnämnden följande.

Det må nämnas, att man utgått från en betodling av 44 144 ha i Skåne, Blekinge och Halland samt 6 416 ha på Öland och Gotland eller sammanlagt 50 560 ha. I fråga om fördelningen mellan råsockerbruk och strösockerbruk har räknats med att 21 475 ha av odlingen i Sydsverige hänför sig till råsockerbruk, medan den återstående odlingen i Sydsverige och på öarna — 29 085 ha — räknas till strösockerbruk. Det kan i detta sammanhang tilläggas, att kostnaderna i kalkylerna har grundats på den anläggningsvolym, produktionsberedskap och organisation, som bolaget har efter den redan verkställda nedläggningen av raffinaderierna i Göteborg och Stockholm samt den till i år planerade nedläggningen av råsockerbruket i Arlöv. Den kostnadsminskning, som härigenom har uppkommit eller beräknats kunna ernås, har beaktats i de följande kalkylerna.

Vid inläktsberäkningen har man antagit, att den totala försäljningen i raffinadvärde av socker och sirap kommer att utgöra 43 kg per invånare. Detta tal ligger 0,5 kg lägre än den genomsnittliga konsumtionen under de 3 senaste åren (1956/57—1958/59). Man har vid denna bedömning tagit hänsyn till att sockerkonsumtionen per capita under de senaste decennierna har visat en klart vikande tendens. Man har även beaktat, att konsumtionen under år 1958 torde ha legat på en något högre nivå än normalt till följd av särskilt stor åtgång av socker för syltningsändamål (1958 års skörd av frukt och bär var god). Viss hänsyn har även tagits till den konsumtionsåterhållande effekt, som den i februari 1958 införda skatten på socker bör ha medfört.

Vid en årskonsumtion per capita av 43 kg uppgår totalförsäljningen per år till 321 000 ton, varav 303 000 ton socker och 18 000 ton sirap (räknat i socker). Med ledning av erfarenheterna från senare år har antagits, att

andra importörer än bolaget kommer att få en andel av sockerförsäljningen här i landet, som uppgår till 21 000 ton eller 7 procent av totalförsäljningen. Sockerbolagets egen försäljning skulle då bli 300 000 ton. Importen, som beräknas till sammanlagt omkring 70 000 ton (räknat i färdigt socker), har antagits komma att fördelas med ca 49 000 ton på bolaget och ca 21 000 ton (varav ca 1 000 ton sirap) på andra importörer.

Jordbruksnämnden upplyser vidare, att kalkylerna över sockerbolagets råvarukostnader samt kostnader för tillverkningen m. m. har grundats på följande kvantitativa data.

Svensk odling:

betareal, ha	50 560
betskörd i 1 000-tal ton	1 768,5
normalråsocker, ton (5 402 kg/ha)	273 100
raffinad och strösocker, ton	253 300
Raffinad ur importerat råsocker, ton	29 700
Summa raffinad och strösocker, ton	283 000

Beträffande *kostnadskalkylen för beräkning av importavgiften på raffinerat socker* hänvisar jordbruksnämnden till den på följande sida intagna tabell 1, vilken visar den med utgångspunkt från det överenskomna kvantitetsunderlaget upprättade definitiva kalkyl, som man kommit fram till under förhandlingarna. I en ursprunglig kalkyl, grundad på samma kvantitetsunderlag, hade sockerbolaget, upplyser nämnden, beräknat sina räntanspråk utgående från taxeringsvärdet på mark och brandförsäkringsvärdet på byggnader. Nämnden har icke kunnat godtaga denna ränteberäkning utan föreslagit, att samma ränta på investerat kapital före skatter borde upptagas i kalkylen, som överenskomms våren 1956. Överenskommelse har sedermera nåtts om att räntan skall höjas från 16 909 000 kr. enligt nu löpande avtal till 17 500 000 kr. Höjningen svarar mot inträffad kostnadsstegring sedan år 1956. I fråga om posten för avskrivningar, där bolaget påyrkat en höjning från 16 158 000 till 19 016 000 eller med 2 858 000 kr., har man slutligen enats om en höjning med 1 477 000 kr., likaledes motsvarande inträffad prisstegring sedan år 1956. Nämnden framhåller vidare, att någon uppräknig av personalkostnaderna med anledning av 1959 års löneuppgörelse med arbetare och tjänstemän inte har skett, något som ursprungligen önskats av bolaget. Vidare har bolagets kalkyl över pensionskostnaderna justerats ned. En nedjustering av bolagets kalkyl över emballage- och bränslekostnaderna har även vidtagits. Tillhoppa medför de av nämnden angivna posterna en sänkning av kostnadsbeloppet enligt bolagets kalkyler med 6 290 000 kr.

Vad därefter angår *betkostnaderna* erinrar jordbruksnämnden följande.

Priset för betor med 16 procent sockerhalt fastställdes vid förhandlingarna våren 1956 till 7 kr. 35 öre per dt för betor av 1956 års skörd. Vid dessa förhandlingar beaktades bl. a. den kostnadsstegring, som blivit en

följd av ett nytt kollektivavtal för lantarbetare och höjd ackordsersättning för skötsel och upptagning av sockerbetor av 1956 års skörd. Kostnadsökningen beräknades till inemot 25 öre per dt betor. En ytterligare höjning med drygt 10 öre per dt, som inräknades i kalkylerna, var avsedd att ses mot bakgrunden av att det nya systemet skulle gälla i 3 år.

Jordbruksnämnden anför vidare, att betodlarna vid de nu förda överläggningarna företett bl. a. en kalkyl, som visar den sedan år 1956 inträffade kostnadsutvecklingen inom betodlingen. Kalkylen har granskats av experter från nämnden och jordbrukets utredningsinstitut. Dessa har uppskattat den siffermässiga kostnadsökningen mellan år 1956 och år 1959 till i runt tal 80 öre per dt betor. Vid denna beräkning har man dock icke tagit hänsyn till de kostnadsbesparingar, som bör ha inträffat inom betodlingen till följd av ökad mekanisering och annan rationalisering inom odlingen. Vidare måste beaktas, framhåller nämnden, att täckning för en del av den nu beräknade kostnadsökningen lämnats redan vid förhandlingarna våren 1956, nämligen med förenämnda (25 + 10 =) 35 öre per dt. Nämnden påpekar dessutom, att beräkningarna av kostnadsökningen närmast avser betor med normal sockerhalt (17,5 procent), varför den erforderliga höjningen av grundpriset vid 16 procent sockerhalt blir omkring 10 procent lägre än vad kostnadskalkylerna utvisar.

Tabell I. Kostnadskalkyl för beräkning av importavgiften på raffinerat socker under 1959/60 (exklusive betkostnader)

	1000-tal kr.
Betfrö	3 713
Betfrakter och betmassafrakter	4 618
Tillverknings- m. fl. kostnader	
Underhållsmaterial	7 524
Avskrivningar	17 635
Personalkostnader (inklusive vågpersonalavlöningar).....	34 475
Pensioner	3 424
Försäkringar	432
Kalksten och kalkstensfrakter	2 154
Förbrukningsmaterial för drift	1 842
Råsockerfrakter	1 191
Omkostnader (inklusive fri disposition)	3 890
Emballage	8 694
Utfrakter och nederlagskostnader för färdigt socker	6 589
D:o för melass	330
Bränsle	10 398
Ränta på investerat kapital före skatter	17 500
Summa kostnader för svenska betor	124 409
Råvaror och rörlig tillverkningskostnad för socker ur importerat råsocker (exklusive införselavgifter)	17 902
Summa	142 311

Avgår:

Intäkter av biprodukter	14 072
Intäkter av merpris för hårt socker och paketerat socker	15 106
Bidrag från regleringsfonden för täckande av merkostnader vid sockerbruken i Roma och Mörbylånga	¹ 1 681
Summa	30 859
Summa nettokostnader	111 452

Med beaktande av nu nämnda förhållanden har jordbruksnämnden och betodlarna enats om en höjning av grundpriset på betor med 16 procent sockerhalt med 30 öre per dt. Grundpriset för sockerbetor av 1959 års skörd skall enligt överenskommelsen sålunda utgöra 7 kr. 65 öre per dt.

En viktig fråga, som diskuterats vid förhandlingarna med sockerbolaget, är *det importpris som bör läggas till grund vid beräkningarna av skyddet mot utlandet*. Jordbruksnämnden upplyser, att sockerbolaget därvid hänvisat till det tryckta läget på världsmarknaden — bl. a. föranlett av produktionsökningar i importländerna och stora exportöverskott — samt framhållit, att de lägsta prisnoteringarna kommer att bli avgörande för den inhemska prisnivån. Som exempel har nämnts bl. a., att danskt socker på senare tid sålts till ett cif-pris av omkring 50 öre per kg. Vid slutförhandlingarna nåddes enligt nämnden emellertid enighet om att de priser, som gällt för engelskt socker under februari och början av mars 1959, d. v. s. 54 öre per kg, skall läggas till grund för beräkningarna av införselavgiften.

Jordbruksnämnden anför vidare, att sockerbolaget begärt garanti beträffande maximiomfattningen av importen av raffinad från länder med centraliserad export. Någon dylik garanti har ej kunnat lämnas av nämnden. Denna har emellertid till bolaget lämnat den upplysningen, att man i det allmänna jordbruksavtalet för tiden efter den 1 september 1959 förutsatt, att åtgärder skall kunna vidtagas för att hindra, att dylik import skall påverka den inhemska prisnivån.

Vad därefter angår *de medel, som vid de givna kvantitativa förutsättningarna beräknas inflyta till regleringsfonden*, har man utgått från de förut angivna importavgifterna. Dessa skall enligt överenskommelsen utgöra för raffinerat socker 34,25, för råsocker 28,25 och för sirap 30,25 öre per kg. Såsom framgår av följande tablå skulle totalt inflytande importavgiftsmedel vid den förutsatta normalimporten uppgå till omkring 21 000 000 kr. Härifrån avgår ersättning för de på Öland och Gotland befintliga sockerbrukens merkostnader.

Beräknade importavgifter vid normalimport

	1 000-tal ton	Öre/kg	Milj. kr
Raffinad	20 000	34,25	6,85
Sirap	1 000	30,25	0,30
Råsocker till raffinad	32 304	28,25	9,12
Råsocker till sirap	16 940	28,25	4,79

21,06

¹ Exklusive arealbidrag.

Avgår: ersättning till bolaget för de på Öland och Gotland befintliga sockerbrukens merkostnader	1,68
Återstår till odlarna	<u>19,38</u>
därav regleringsfondens andel i grundpris	17,54
sockerhaltstillägg	1,13
arealbidrag till odlare inom ö-området	0,71

Beträffande sockerbolagets och regleringsfondens andel i betpriset hänvisar jordbruksnämnden till den i det följande intagna tabell 2. Enligt denna utgör den totala betkostnaden vid tidigare angiven totalareal, 50 560 ha, och normal sockerhalt 148 519 000 kr. Efter avdrag för fondens andel i betpriset erhålles bolagets andel i priset, vilken totalt uppgår till 129 143 000 kr. Sistnämnda belopp har införts i tabell 3, där beräkningen av importavgiften för raffinerat socker har sammanfattats. Av nämnda tabell framgår kostnaderna och intäkterna vid ett grundpris för betor av 7 kr. 65 öre per dt samt vid 6 öre lägre importavgift på råsocker än på raffinad. För att täcka alla kostnader erfordras enligt tabellen 249 718 000 kr, eller 88,24 öre per kg socker (mittpriset). Skillnaden mellan kostnaderna och de intäkter, som skulle uppkomma vid ett försäljningspris av 54 öre per kg strösocker i säck (= importpriset), utgör 96 898 000 kr, eller 34,24 öre per kg socker. Sistnämnda belopp, avrundat till 34,25 öre, utgör den behövliga importavgiften på raffinerat socker under 1959/60.

I fråga om importavgifterna för råsocker, sirap och sockerbetor hänvisar jordbruksnämnden till de inledningsvis angivna villkoren för sockernäringen. S. k. sockerkulör, som till sin sammansättning nära överensstämmer med rent socker, bör enligt nämndens mening i avgiftshänseende behandlas som raffinad. Beträffande import av sockerbetor anför nämnden, att sockerbolaget förbundet sig att ej använda danska betor under 1959/60.

Jordbruksnämnden meddelar vidare, att sockerbolaget förklarat sig berett att självt svara för de variationer i bolagets kostnadstäckning, som förorsakas av årsmånen och de därav föranledda ändringarna av kapacitetsutnyttjandet. Vid lägre skördad areal än den förutsatta normalarealen 50 560 ha kommer emellertid sockerbolaget att få vidkännas en förlust, när de fasta kostnaderna får täckas av en mindre produktion. För den i dylikt fall uppkommande bristande kostnadstäckningen har överenskommelse träffats, att samma villkor, som gäller under innevarande prissättningsperiod, skall gälla även för 1959/60. Dessa innebär bl. a., att ersättning utgår först då den odlade arealen understiger 48 000 ha.

Tabell 2. Sockerbolagets andel och regleringsfondens andel i betpriset vid ett sammanlagt grundpris av 7,65 kr. per 100 kg och vid 6 öre lägre importavgift för råsocker än för raffinad

Importpris per kg strösocker 54,00 öre

1. Totala betkostnader

Total betkostnad, 1 000 kr.

Bolagets andel	129 143
Regleringsfondens andel.....	19 376

Summa 148 519

Total betkostnad i 1 000 kr. fördelas på

Grundpris	135 290
Tillägg för sockerhalt vid 17,03 procent	8 709
Täckningskostnader m. m.....	4 520

Summa 148 519

Total kostnad i kr. per 100 kg betor

Grundpris	7,6500
Tillägg för sockerhalt vid 17,03 procent	0,4924
Täckningskostnader m. m.....	0,2556

Summa 8,3980

2. Bolagets andel i betkostnaden

Bolagets andel i 1 000 kr.

Grundpris	117 751
Tillägg för sockerhalt vid 17,03 procent	7 580
Täckningskostnader m. m.....	3 812

Summa 129 143

Bolagets andel i kr. per 100 kg betor

Grundpris	6,6582
Tillägg för sockerhalt vid 17,03 procent.....	0,4286
Täckningskostnader m. m.	0,2156

Summa 7,3024

3. Regleringsfondens andel i betkostnaden

Regleringsfondens andel i 1 000 kr.

Grundpris	17 539
Tillägg för sockerhalt vid 17,03 procent.....	1 129
Arealbidrag till odlare inom ö-området	708

Summa 19 376

Regleringsfondens andel i kr. per 100 kg

Grundpris	0,9918
Tillägg för sockerhalt vid 17,03 procent.....	0,0638
Arealbidrag	0,0400

Summa 1,0956

Tabell 3. Sammanfattning av kostnaderna och intäkterna vid grundpris på betorna av 7,65 kr. per 100 kg samt vid 6 öre lägre införselavgift på råsocker än på raffinad**A. Kostnader i 1 000 kr.****1. Betor (grundpris, sockerhalts- och övriga tillägg)**

Andel från sockerbolaget	129 143
--------------------------------	---------

2. Betfrö, betfrakter, tillverknings- och övriga kostnader, ränta på investerat kapital före skatten minus intäkter av biprodukter och av merpris för hårt resp. paketerat socker samt bidrag för täckande av merkostnader vid sockerbruken på Öland och Gotland	111 452
3. Införselavgift för importerat råsocker	9 123
Summa	249 718

B. Intäkter i 1 000 kr.

Försålt socker till importpris för strösocker i säck (54 öre/kg)	152 820
--	---------

C. Kostnader minus intäkter = skillnad att täcka genom importavgift	96 898
---	--------

I öre per kg socker

A. Erforderligt fabrikspris för strösocker i säck	88,24
---	-------

B. Importpris för strösocker i säck	54,00
---	-------

C. Erforderlig införselavgift efter avdrag för kassarabatt	34,24
--	-------

Beträffande sockerbetsodlingen på Öland och Gotland framhåller jordbruksnämnden, att sockerbolagets merkostnader vid sockerbruken på dessa öar vid den förutsatta odlingen (6 416 ha) har uppskattats till 1 681 000 kr. Härtill kommer det särskilda arealbidraget till sockerbetsodlare, som fastställts till 100 kr. per ha eller tillhopa 708 000 kr. Merkostnaderna, som utgår av medel från regleringsfonden, motsvarar en fördyring av det socker, som tillverkas vid nämnda sockerbruk med närmare 6 öre per kg. Arealbidraget, som också utgår från regleringsfonden, motsvarar över 2 öre per kg. Räknat på hela sockerproduktionen innebär merkostnaderna för odlingen i ö-området en fördyring med 0.94 öre per kg. Sockerproduktionen per ha räknad är ca 260 kr. dyrare på öarna än i Sydsverige, vilket belopp stiger med ca 110 kr., om även arealbidraget medräknas.

Därest odlingen på Öland och Gotland ökas (minskas) i förhållande till den i kalkylen förutsatta arealen, sjunker (ökar) merkostnaderna vid sockerbruken på dessa öar något. Enligt en av sockerbolaget utförd kalkyl, vilken godtagits av nämnden, utgör kostnadsförändringen för varje helt 100 ha ca 60 000 kr.

Jordbruksnämnden framhåller slutligen, att det enligt nämndens uppfattning är önskvärt, att man — därest nämndens förslag om utformningen av det allmänna jordbruksstödet för tiden efter den 31 augusti 1959 vinner Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall — söker komma fram till en mera långsiktig och med prisskyddet i övrigt mera direkt hopkopplad utformning av stödet åt sockerbetsodlingen. Nämnden anför, att det av tidsskäl icke varit möjligt att upptaga denna fråga innevarande vår. Den avser i stället att upptaga överläggningar i densamma med Svenska sockerfabriksaktiebolaget och Sveriges betodlares centralförening i sådan tid att eventuellt förslag i frågan skall kunna föreläggas nästa års riksdag. Nämnden framhåller i detta sammanhang jämväl, att man från sockerbolagets sida starkt understrukt, att bolaget som underlag för planeringen av sin rationaliseringsverksamhet har behov av en mera långsiktig målsättning från det allmännas sida i fråga om stödet åt sockerbetsodlingen. Även detta öns-

kemål skulle enligt nämnden kunna tillgodoses genom en sådan anknytning till det allmänna jordbruksstödet som nyss nämnts.

Departementschefen

Enligt beslut av 1955 och 1956 års riksdagar (prop. 1955: 198; JoU 39; rskr. 387; prop. 1956: 140; JoU 22; rskr. 193) lämnas stöd åt sockerbetsodlingen under tiden 1 maj 1956—30 april 1959 genom införselavgifter, vilka icke ändras så länge inlandspriset på produkten ligger inom vissa prisgränser. De medel, som inflyter i införselavgifter, tillföres en särskild regleringsfond. Från fonden utbetalas pristillägg, när så befinnes påkallat med hänsyn till prisläget på världsmarknaden eller den inhemska odlingens omfattning. Ur fonden lämnas vidare pristillägg för betor, som levereras från odlingsområdena till sockerbruken i Roma och Mörbylånga, respektive för vid dessa bruk tillverkat socker.

Det s. k. mittpriset för socker, vilket avser fabrikspriset per kilogram socker K 5 i säck efter avdrag av kassarabatt, utgjorde regleringsåret 1956/57 90 öre per kilogram och prisgränserna 99 respektive 81 öre. Införselavgiften för raffinerat socker var nämnda år 32 öre per kilogram. Vid ingången av regleringsåret 1957/58 sänktes såväl prisgränserna som införselavgiften med 0,5 öre till 98,5 och 80,5 respektive 31,5 öre per kilogram. I anledning av utlösningen av den s. k. 5-procentregeln hösten 1957 höjdes ifrågavarande prisgränser och införselavgift till 103,5 och 84,5 respektive 33 öre per kilogram för att i enlighet med 1956 års riksdagsbeslut vid ingången av regleringsåret 1958/59 ånyo sänkas med 0,5 öre. Prisgränserna och införselavgiften för raffinerat socker utgör sålunda för närvarande 103 och 84 respektive 32,5 öre per kilogram. För råsocker och sirap utgår under hela 3-årsperioden införselavgifter, som med 8 respektive 4 öre per kilogram understiger motsvarande avgift för raffinad. S. k. sockerkulör är i avgiftshänseende likställd med raffinad. För sockerbetor uttages under hela 3-årsperioden en införselavgift av 1 krona 50 öre per deciton.

I övrigt innefattar det nu gällande stödet åt sockerbetsodlingen bland annat, att man räknat med en odlad areal av 50 560 hektar, varav 5 560 hektar på Öland och Gotland inklusive det s. k. gamla odlingsområdet på fastlandet, och en häremot svarande kapacitet hos sockerindustrien. Därest arealen vid kontraktsteckningen före sådden med mer än 2 procent överstiger nyssnämnda areal av 50 560 hektar, skall, om Svenska sockerfabriksaktiebolaget eller Sveriges betodlares centralförening så påfordrar, en proportionell kvotering av arealerna äga rum genom bolagets försorg, så att den förutsatta, odlade totalarealen icke överskrides. Om odlingen något år understiger en sammanlagd areal av 48 000 hektar, äger sockerbolaget ur regleringsfonden få kompensation för bristande kostnadstäckning till följd av att industrikapaciteten icke helt kan utnyttjas. Kompensationen utgår med 65 procent av den kalkylmässigt beräknade bristen, sedan av-

räkning först skett för den bristande kostnadstäckning, som belöper på arealens minskning ned till 48 000 hektar.

Som förut nämnts, har statens jordbruksnämnd haft överläggningar med styrelsen för Sveriges betodlares centralförening och representanter för Svenska sockerfabriksaktiebolaget rörande utformningen av sockerregleringen efter den 30 april 1959, då det för nyssnämnda 3-årsperiod gällande avtalet utlöper. Dessa överläggningar har resulterat i en överenskommelse om att det av riksdagen år 1956 godtagna avtalet om sockerregleringen med vissa ändringar och tillägg skall utsträckas att gälla för tiden till och med den 30 april 1960. Den närmare redogörelse för förhandlingarna och de därvid verkställda beräkningarna, som lämnats av jordbruksnämnden, ger enligt min mening vid handen, att de i nämnda överenskommelse angivna villkoren för sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden 1 maj 1959—30 april 1960 bör godtagas. Jag finner mig jämväl böra förorda jordbruksnämndens förslag att överläggningar upptages med berörda parter om en med prisskyddet i övrigt mera direkt hopkopplad utformning av stödet åt sockerbetsodlingen.

De principiella grunderna för det sedan den 1 maj 1956 tillämpade systemet för sockerregleringen bör sålunda gälla till och med den 30 april 1960. Mittpriset för socker, vilket liksom hittills bör avse fabrikspriset per kilogram K 5 i säck efter avdrag av kassarabatt, bör emellertid fastställas till 88,25 öre. Övre och nedre prisgränserna bör sänkas från nuvarande 103 och 84 öre till 97,25 och 79,25 öre per kilogram. Däremot bör införselavgiften höjas från 32,5 till 34,25 öre per kilogram. Avgiften bör kunna ändras i enlighet med de regler, som under varje tidsperiod i allmänhet gäller eller blir gällande för justering av införselavgifter på övriga jordbruksregleringsvaror. Införselavgiften bör för råsocker vara 6 öre lägre — mot för närvarande 8 öre lägre — och för sirap som hittills 4 öre lägre än motsvarande avgift för raffinad, allt per kilogram räknat. S. k. sockerkulör bör i avgiftshänseende som hittills likställas med raffinad. Vidare bör införselavgiften för sockerbetor utgöra 1 krona 80 öre per deciton. Dessa priser och avgifter är avvägda så, att betodlarna vid det våren 1959 gällande importpriset på socker av 54 öre per kilogram samt under vissa andra tidigare angivna förutsättningar skulle få ett grundpris av 7 kronor 65 öre per deciton för betor med 16 procent sockerhalt, vilket innebär en höjning med 45 öre i förhållande till det för 1958 års betskörd faktiskt utgående grundpriset och med 30 öre i förhållande till det grundpris, som ingick i 1956 års kalkyl.

I övrigt innefattar den nya överenskommelsen bland annat, att — om införselavgiften kan komma att höjas av annan anledning än förändring i världsmarknadspriset på socker — den merinkomst vid försäljning av svenskt socker, som därigenom kan uppstå för sockerbolaget och som inte utgår för betalning av betpriset, skall av bolaget inlevereras till regleringsfonden. Å andra sidan skall bolaget, om införselavgiften skulle komma att sänkas av sådan anledning som nyss nämnts, på motsvarande sätt äga utfå ersättning ur fonden för därav föranlett inkomstbortfall. Vidare bar med ut-

gångspunkt från bland annat de verkställda beräkningarna av tillverkningskostnaderna för socker samt av inflytande införselavgiftsmedel företagits ändringar i sockerbolagets och regleringsfondens andelar i betpriset även som i ersättningen till bolaget för merkostnad för tillverkningen vid sockerbruken i Roma och Mörbylånga. Till odlare på Öland och Gotland, inklusive odlare från det s. k. gamla odlingsområdet på fastlandet, skall emellertid från regleringsfonden utgå arealbidrag med oförändrat 50 kronor för varje påbörjat halvt hektar odlad betareal. För odling, som inte överstiger ett fjärdedels hektar, utgör arealbidraget oförändrat 25 kronor.

Det i 1956 års överenskommelse intagna förbehållet om införselavgifterna för melass och betfor bortfaller, när rörliga införselavgifter numera gäller för dessa varuslag.

Vad jordbruksnämnden anfört angående skillnaden mellan det till odlare utbetalade betpriset och det till avtalsåret hänförliga betpriset föranleder ingen erinran. Frågan om åtgärder beträffande importen av färdigt socker från länder med centraliserad export föranleder för närvarande inte något uttalande från min sida.

Därest riksdagen ej har något att erinra häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, jordbruksnämnden att utfärda de närmare bestämmelser, som kan föranledas av vad som föreslagits i det föregående.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels besluta att det för tiden 1 maj 1956—30 april 1959 gällande prissystemet för sockerbeter, socker, sirap och sockerkulör skall med de ändringar och tillägg, som angivits i det föregående, utsträckas att gälla till och med den 30 april 1960,

dels medgiva Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för reglering av sockerbetsodlingen och sockertillverkningen under tiden 1 maj 1959—30 april 1960 i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i det föregående.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Torsten Birgersson